

Радомир Станић

Јединство поетског и сликарског надахнућа

(ПОВОДОМ ИЗЛОЖБЕ У ЧАЧКУ „... СРБИЈО, БУНО МЕЂУ НАРОДИМА“)

„Концепција изложбе је да се кроз ликовна дела и стихове, инспирисане борбом за ослобођење, прикаже револуционарни и борбени дух српског народа — његов трновити пут ка слободи, у временском раздобљу кога омеђују први српски устанак и народноослободилачка борба“ („из каталога изложбе).

Деметрополизација као светски процес који све више и интензивније захвата културне просторе наше земље нашла је значајну и запажену потврду у области ликовног живота Србије. У том погледу, без сумње, најбољи је пример Чачак који се већ одавно конституисао као врло запажено и значајно ликовно средиште наше Републике.

Док је некада Београд као стедиште највећих уметничких индивидуалности и као град са кључним ликовним манифестацијама био неприкосновен и

предоминантан сликарски центар из којег су потицали сви главни стваралачки токови ликовног живота Србије, сада су поједини градови из ове републике у ситуацији да се огласе и наметну као источници нових и свежих покушаја и резултата који својим значајем истински представљају не само доприносе обogaћењу нашег савременог ликовно-уметничког тренутка, већ се на извесан начин равноправно и озбиљно појединим презентацијама приближавају најистакнутијим ликовним догађајима Београда. Продорни корак у том правцу направили су неки наши мањи градови међу којима је један од водећих — Чачак. Својом Уметничком галеријом „Надежда Петровић“ која је тек недавно обележила десетогодишњицу свог оснивања и плодног сног рада и која већ више од деценије организује веома запажен и по много чему јединствен Меморијал Надежде Петровић, Чачак је постао жижа активних и живих сликарских и скулпторских збивања која

имају достојан одјек и утицај на уметничку климу у унутрашњости Србије.

Не ретко овај град изненади солидно припремљеном и квалитетном сликарском презентацијом било да се ради о заједничким изложбама или самосталним наступима. Најзначајнији носиоци ликовног живота Галерија и Народни музеј управо су те институције из чијих недара најчешће изроне плодови зналачког и систематског рада ове врсте. У заједничкој сарадњи ове две установе организована је у част 30-годишњице устанка 1941. године изванредно интересантна и узбудљива изложба под називом „... Србије, буно међу народима“ — инспирисана познатим Давичовим стиховима. Колико год изложба импресионира својим концептом и реализацијом коју је инспиративно и студиозно извела Душанка Ранковић, историчар уметности и кустос Н. музеја, толико задивљује ширином и снагом своје сугестивности. Литература а посебно поезија одувек је била блиска сликарској уметности. Многа сликарска остварења дубоко поетски доживљена и обележена управо су овде нашла своје најадекватније место у прегршти стихова који су уверљивошћу својих казивања обележили драматичне и судбоносне догађаје и личности у новијој историји српскога народа. Проницљиво и интензивно овдабрани стихови који су као мото постављени у свежој и занимљивој композицији ове поставке оживотворени су и у својој садржајној снази и поруци потврђени сликама бројних аутора из XIX и XX века. Близу педесет уља, пастела, литографија и гвашева, међу којима се запажа извесан број слика антологијске вредности, не само да представљају једну изразиту и чврсто постављену целину, грађену хронолошким концептом, која својим и ликовним вредностима, обogaћеним поетском снагом стихова, сугерише снажан утисак о величини борбе нашег народа за слободу, већ истовремено говоре о

чињеници да су наши сликари у свом стваралаштву били узбуђујуће надахњивани величним историјских догађаја или личности. Ову изложбу чине, поред осталог, ретком и јединственом манифестацијом још неке карактеристике. Замишљена као панорама одређених томатских одређења наших уметника или, боље рећи, као ликовно-поетска повест о великим тренуцима борби нашег народа, ова презентација својом чистом реализацијом у којој доминира лапидаран и згуснут израз неизбежне наративности, није се претворила ни у какву илустрацију историјских збивања, већ је, напротив, добила димензије аутентичног и дубоког стваралачког сведочења о једном времену. Она је особито убедљива у томе што својим експонатима и појединим секвенцама говори о јединству поезије и сликарства у свом креативном надахнућу и изразу, и о чврстој вези између уметничког стварања и револуционарних токова историје, који су били непресушни и стални извори инспирација на ших уметника. Посетиоци ове изложбе имали су прилике да поред снажних импресија које је ова експозиција на њих оставила као целина, виде велика дела која се чувају у Народном музеју у Београду, Историјском музеју Србије, Војном музеју, Галерији матице српске у Н. Саду и другим културним установама Србије. Богатству и квалитету изложбе веома су допринела дела наших истакнутих уметника: Уроша Кнежевића, Павла Симића, Катарине Ивановић, Ђорђа Крстића, Паје Јовановића, Павла Ђурковића, Милана Миловановића, Надежде Петровић, Петра Лубарде, Мила Милуновића, Лазара Вујаклије, Бошка Рисимовића, Боже Продановића и других. Стихови су одабрани из народне поезије и поетских остварења О. Давича, В. Петковића — Диса, С. Раичковића, Т. Ујевића и других песника.

По
в
с
а

Овом изложбом, најзначај-
нијом манифестацијом посве-
ћеном јубиларној 1941. год. Ча-
чак се не само достојно оду-
жио великим данима револу-
ције, већ је још једном потвр-
дио своје истакнуто место у са-
временом ликовном животу Ср-
бије. Изложба „... Србијо, бу-
но међу народима“ је културни

догађај ретко поновљив у на-
шим срединама. Чак и непосто-
јање одговарајућег каталога не
умањује њен значај и хумано
зрачење. Н. музеј и Галерији
„Надежда Петровић“, у чијим
је просторијама изложба при-
ређена, треба одати заслужно
признање за овај леп уметнич-
ки доживљај.